

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 695/2023-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou ŠČURY, s. r. o., M. R. Štefánika 2618, Čadca, pracovisko Za kasárňou 1, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ján Ščury, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 S 245/2019-103 z 24. júna 2020 a proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžk 3/2021 z 28. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 10. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 S 245/2019-103 z 24. júna 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) sp. zn. 1 Sžk 3/2021 z 28. novembra 2022 (ďalej len „rozsudok kasačného súdu“). Navrhuje napadnutý rozsudok krajského súdu a rozsudok kasačného súdu zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Domáha sa voči krajskému súdu priznania finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur a voči kasačnému súdu v sume 3 000 eur, ako aj náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 T 2/2005 z 10. februára 2009 bola sťažovateľovi uložená povinnosť nahradiť trovy spojené s výkonom väzby od 8. augusta 2004 do 27. januára 2005. V nadväznosti na toto rozhodnutie riaditeľ Ústavu na výkon väzby Bratislava (ďalej len „prvostupňový orgán“) rozhodnutím

č. ÚVV 211/18/31-2009 z 25. augusta 2009 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie č. 1“) rozhodol o výške trov spojených s výkonom väzby. Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „generálne riaditeľstvo“) potvrdilo prvostupňové rozhodnutie č. 1 rozhodnutím č. GRZVJS-48-42/31-2009 zo 14. októbra 2009 (ďalej len „rozhodnutie generálneho riaditeľstva č. 1“).

3. Uvedené rozhodnutie generálneho riaditeľstva č. 1 bolo zrušené rozsudkom krajského súdu č. k. 4 S 146/2010-77 zo 16. novembra 2012 (ďalej len „rozsudok správneho súdu č. 1“). Rozsudok správneho súdu č. 1 bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžo 15/2013 z 27. februára 2014 (ďalej len „rozsudok najvyššieho súdu č. 1“).

4. Prvostupňový orgán opätovne rozhodol rozhodnutím č. ÚVV-ÚVTOS-5-83/31-2014 z 20. júna 2014 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie č. 2“), ktorým uložil sťažovateľovi povinnosť uhradiť trovy výkonu väzby. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodlo generálne riaditeľstvo rozhodnutím č. GR ZVJS-48-21-4/31-2014 z 9. septembra 2014 (ďalej len „rozhodnutie generálneho riaditeľstva č. 2“) tak, že vo výrokovej časti slová „*v spojení s § 54 ods. 1 zákona*“ nahradil slovami „*v spojení s § 27 zákona č. 156/1993 Z. z. v znení účinnom do 01. júla 2006*“. Ostatné ostalo nezmenené.

5. Proti rozhodnutiu generálneho riaditeľstva č. 2 podal sťažovateľ správnu žalobu, ktorú krajský súd rozsudkom č. k. 6 S 244/2014-59 zo 16. novembra 2016 (ďalej len „rozsudok správneho súdu č. 2“) ako nedôvodnú zamietol.

6. O kasačnej sťažnosti sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Sžk 28/2017 z 28. novembra 2019 tak, že rozsudok správneho súdu č. 2 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd správneho súdu vyčítal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa námietky premlčania.

7. Krajský súd vec opätovne prerokoval a rozsudkom č. k. 2 S 245/2019 z 24. júna 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) žalobu zamietol.

8. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu Mgr. Martina Gavuliaka kasačnú sťažnosť. Túto doručil krajskému súdu 26. októbra 2020 a z dôvodu opatrnosti ju opätovne doručil aj 5. novembra 2020. Dôvodom bola skutočnosť, že rozsudok krajského súdu bol doručený najprv pôvodnej právnej zástupkyňi sťažovateľa, u ktorej však došlo k pozastaveniu výkonu advokácie k 17. februáru 2020.

9. Najvyšší správny súd rozsudkom z 28. novembra 2022 kasačnú sťažnosť sťažovateľa zamietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ uvádza, že v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku krajského súdu nebol v správnom konaní zastúpený advokátom, nemohol byť teda riadne oboznámený s časom a miestom verejného vyhlásenia rozsudku a nemal reálnu možnosť uplatniť svoje procesné práva. Týmto konaním mu krajský súd podľa jeho názoru odňal jeho právo zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku prostredníctvom jeho právneho zástupcu a takýmto spôsobom porušil jeho právo na spravodlivý proces.

11. Vo vzťahu k rozsudku kasačného súdu sťažovateľ argumentuje, že jeho odôvodnenie je *„stručné až arbitrárne... nie je ústavne konformné, obzvlášť ak v jeho dôsledku došlo k porušeniu rovnosti zbraní v konaní pred správnym súdom“*.

12. Podľa názoru sťažovateľa kasačný súd nesprávne aplikoval zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 156/1993 Z. z.“). Právny názor kasačného súdu, že *„v čase výkonu väzby žalobcu bol platný a účinný zákon č. 156/1993 Z. z., preto aj výška trov mala byť vypočítaná na základe tohto právneho predpisu“* (bod 20 odôvodnenia rozsudku kasačného súdu), nemá žiadnu oporu v prechodných ustanoveniach nového zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov; takýto právny záver je podľa sťažovateľa nepresvedčivý až arbitrárny, bez opory v texte zákona. Sťažovateľ poukazuje na to, že neobstojí ani aplikácia tzv. všeobecne platného pravidla v súvislosti s určením výpočtu výšky trov výkonu väzby.

13. Sťažovateľ namieta, že k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces došlo aj porušením zásady *iura novit curia*, a to ako krajským súdom, tak aj kasačným súdom. Oba konajúce súdy rozhodovali o zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľstva č. GR ZVJS-48-21-4/31-2014 z 9. septembra 2014 a zákonnosť tohto rozhodnutia potvrdili zamietnutím žaloby sťažovateľa, hoci toto rozhodnutie bolo *„zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 2. 2017, sp. zn. 2 TdoV 19/2015 (príloha č. 4), ktorým bol zrušený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 10. 2008, sp. zn. 4 To 2/2008, ako aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27. 6. 2007, sp. zn. 4 T 2/2005, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce na zrušené rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili opodstatnenie“*. Sťažovateľ je názoru, že ako žalobca *„nemal zákonnú procesnú možnosť oboznámiť konajúce súdy s touto skutočnosťou vzhľadom na ust. §183 SSP, ako aj vzhľadom na ust. § 441 SSP. Vyššie uvedený individuálny právny akt je však neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a rozsudkom kasačného súdu.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

16. Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ mal proti napadnutému rozsudku krajského súdu k dispozícii opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje.

17. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohol sťažovateľ podať kasačnú sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší správny súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ kasačnú sťažnosť podal a rozhodol o nej najvyšší správny súd rozsudkom sp. zn. 1 Sžk/3/2021 z 28. novembra 2022. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

18. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom kasačného súdu:

19. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu

totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

20. Ťažiskom ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s aplikáciou zákona č. 156/1993 Z. z. účinného v čase výkonu väzby sťažovateľa na výpočet trov spojených s výkonom väzby s prihliadnutím na uplatnenie všeobecne platného pravidla zákazu retroaktívneho pôsobenia právnych predpisov. Sťažovateľ tiež namieta, že odôvodnenie kasačného rozsudku je stručné a ústavne nekonformné. Argumentuje, že najvyšší správny súd nerešpektovaním zásady *iura novit curia* porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie.

21. V súvislosti so sťažnostnou argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa nesprávnej aplikácie zákona č. 156/1993 Z. z. poukazuje ústavný súd na tú časť odôvodnenia napadnutého kasačného rozsudku najvyššieho správneho súdu, v ktorej okrem iného uvádza:

„Žalobca napáda tiež rozporujúce si odôvodnenie rozsudku z dôvodu, že správny súd uviedol za relevantné tak ustanovenie § 27 zákona č. 156/1993 Z. z. ako aj § 54 zákona č. 221/2006 Z. z. Túto námietku vyhodnotil kasačný súd ako irelevantnú. Z rozsudku správneho súdu č. 3 (najmä bodov 25. až 34.) je zrejmé, že to, na čo žalobca poukazuje, je len výpočet všetkých ustanovení, ktoré správny súd posudzoval počas svojej rozhodovacej činnosti. Nijako z tohto výpočtu nevyplýva, že na ustálenie výšky trov za výkon väzby je nutné aplikovať obe ustanovenia. So samotným výpočtom výšky trov a aplikáciou predmetných ustanovení sa pritom správny súd riadne vysporiadal v bodoch 47. až 52. svojho rozsudku. V bode 49. a 50. rozsudku pritom správny súd tiež riadne odôvodnil, prečo bol na výpočet výšky trov aplikovaný zákon č. 156/1993 Z. z. účinný v čase výkonu väzby žalobcu a následne v bode 51. tento výpočet aj podrobne vysvetlil. Kasačný súd sa stotožňuje s týmito právnymi závermi správneho súdu, a to aj s ohľadom na uplatnenie všeobecne platného pravidla. Zákaz retroaktívneho pôsobenia právnych predpisov možno za takéto pravidlo považovať a je potrebné ho rešpektovať. Aplikácia zákona č. 156/1993 Z. z. je pritom podľa kasačného súdu aj v súlade s § 67 ods. 3 zákona č. 221/2006 Z. z. Z tohto ustanovenia je zrejmé, že zákonodarca trvá na aplikácii tých právnych predpisov, ktoré sú aktuálne a účinné v čase výkonu väzby. V čase výkonu väzby žalobcu bol platný a účinný zákon č. 156/1993 Z. z., preto aj výška trov mala byť vypočítaná na základe tohto právneho predpisu.“

22. V súvislosti s námietkou sťažovateľa, že k porušeniu jeho označených práv malo dôjsť v dôsledku nerešpektovania zásady *iura novit curia* správnymi súdmi, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ nesprávne pochopil podstatu tejto zásady, ktorá prezumuje znalosť práva súdom

spočívajúcu v poznaní všeobecne záväzných právnych predpisov, teda nie individuálnych právnych aktov záväzných *inter partes*.

23. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná.

24. Sťažovateľ, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, stavia ústavný súd práve do pozície súdu vyššej (ďalšej) inštancie, ktorý by mal nanovo prehodnocovať skutkový stav a z neho vyplývajúce právne závery. Takýto postup však s odkazom na už citovanú judikatúru nie je v konaní podľa čl. 127 ústavy možný.

25. Pre posúdenie zachovania základného práva na súdnu ochranu je relevantné, že pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti sa kasačný súd zrozumiteľne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa a objasnil závery, ktoré ho viedli k jej zamietnutiu. Argumentáciu najvyššieho správneho súdu považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za dostatočnú a zrozumiteľnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení relevantných právnych predpisov v súvislosti s rozhodovaním o kasačnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ napadol rozhodnutie krajského súdu o jeho žalobe proti rozhodnutiu generálneho riaditeľstva č. 2 o výške náhrady trov spojených s výkonom väzby.

26. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého kasačného rozsudku najvyššieho správneho súdu ako celku dospel k presvedčeniu, že nevybočuje z aplikačnej praxe kasačného súdu v súvislosti s posudzovaním kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu o žalobe proti rozhodnutiu generálneho riaditeľstva č. 2 o výške trov spojených s výkonom väzby podľa zákona účinného v čase výkonu väzby, nemožno mu pripísať charakter excesu, ktorý by v sebe zahŕňal črty svojvôle, a preto je potrebné považovať ho za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

27. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým kasačným rozsudkom najvyššieho správneho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu